

Ministerul Infrastructurii
și Dezvoltării Regionale
al Republicii Moldova

Agenția de
Dezvoltare Regională
Centru

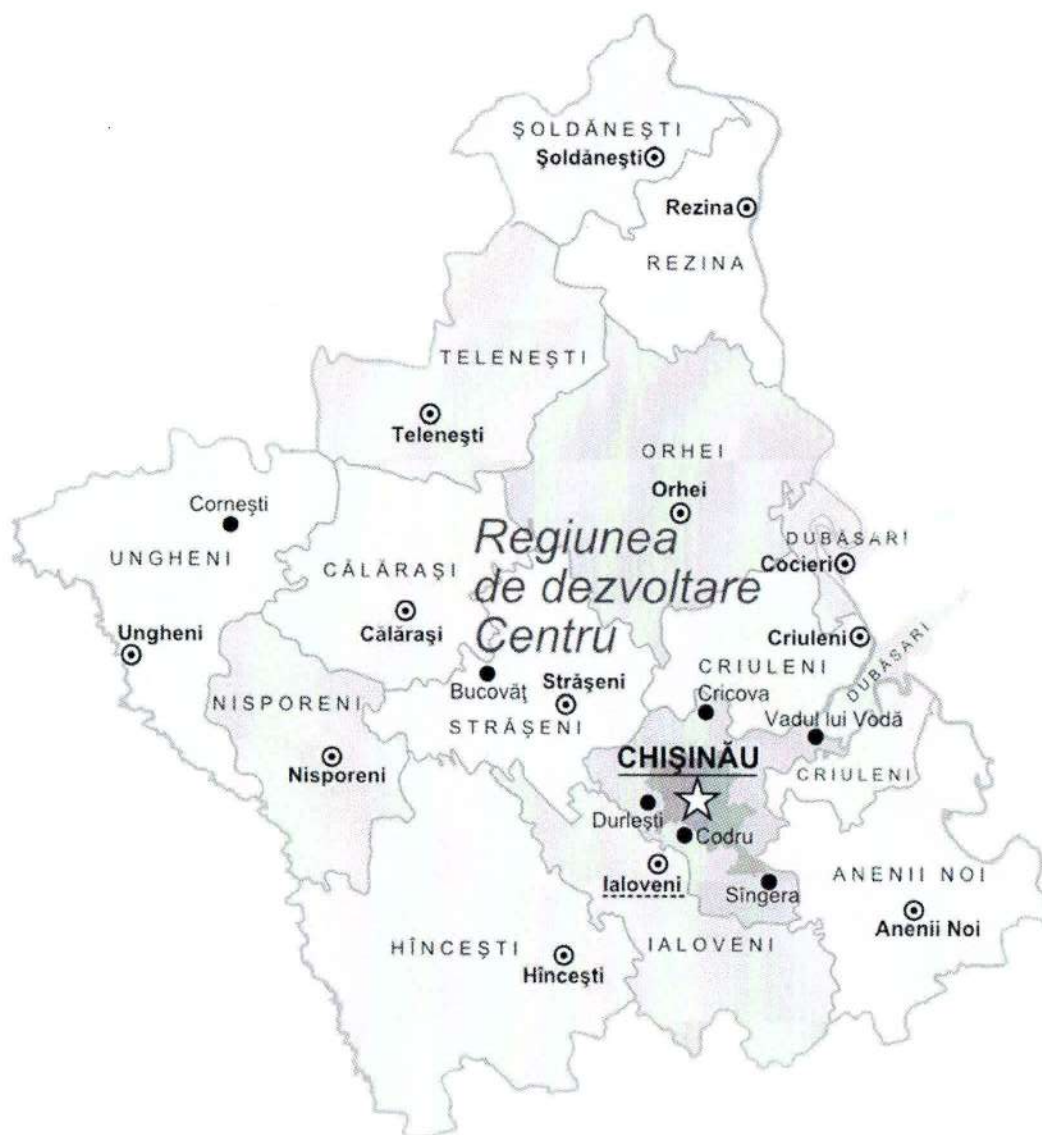
Coordonat:

Angela ȚURCANU,
Secretar General, MIDR

Aprobat
prin Decizia CRD Centru
nr. 01-01 din 28. 02. 2025

RAPORT
privind progresul implementării
PROGRAMULUI OPERAȚIONAL
REGIONAL CENTRU
2022 – 2024

Perioada de raportare
ianuarie - decembrie 2024

REGIUNEA DE DEZVOLTARE CENTRU 2024

CUPRINS

Lista acronimelor	4
Sumar Executiv	5
Introducere	9
Principalele rezultate ale implementării POR Centru în perioada de raportare:	
Realizări POR Centru la nivel de obiective generale și direcții prioritare	11
Obiectiv general 1 Creșterea competitivității și ocupării forței de muncă a RDC	11
Direcția prioritară 1.1 Consolidarea rolului și funcțiilor orașelor în calitate de motoare de creștere a competitivității RDC	12
Direcția prioritară 1.2 Îmbunătățirea mediului antreprenorial în RDC	14
Direcția prioritară 1.3 Identificarea și promovarea specializării inteligente în RDC	16
Direcția prioritară 1.4 Cooperarea regională și transfrontalieră	16
Obiectiv General 2 Sporirea coeziunii teritoriale și prevenirea excluziunii în RDC	18
Direcția prioritară 2.1 Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare de bază la nivelul RDC	18
Direcția prioritară 2.3 Sprijinirea procesului de adaptare a RDC la schimbările climatice, prevenirea riscurilor și reziliența în fața dezastrelor	23
Obiectiv general 3 Îmbunătățirea mecanismelor și instrumentelor de implementare a politicii de dezvoltare regională	24
Direcția prioritară 3.1 Eficientizarea operațională a procesului de implementare a politicii de dezvoltare regională	24
Direcția prioritară 3.2 Consolidarea mecanismului de finanțare a proiectelor de dezvoltare regională	26
Direcția prioritară 3.3 Dezvoltarea de capacități ale APL din RDC în domenii relevante politicii de dezvoltare regională	26
Provocări și riscuri	29
Lecții învățate și Bune practici	29
Concluzii	30

Anexe:

Anexa 1. Monitorizarea mijloacelor financiare pentru anul 2024;

Anexa 2. Raport privind dezvoltarea capacităților specialiștilor ADR Centru, membrilor CRD Centru și reprezentanților APL din RDCentru în perioada ianuarie - decembrie 2024;

Lista acronimelor

AAS	Aprovizionare cu apă și sanitație
ADR	Agenție de dezvoltare regională
APL	Administrația Publică Locală
CMU	Conectivitate și mobilitate urbană
CRD	Consiliu Regional pentru Dezvoltare
CNCDRL	Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale
DR	Dezvoltare regională
DUP	Document Unic de Program
FEN	Fondul Ecologic Național
FNDRL	Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală
FR	Fondul Rutier
GIZ	Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei
HG	Hotărâre de Guvern
KfW	Banca Germană de Dezvoltare
MDL	Leu moldovenesc
MIDR	Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale
POR	Program Operațional Regional
ONDRL	Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală
RDC	Regiunea de Dezvoltare Centru
RUDISP	Revitalizare urbană și dezvoltarea infrastructurii spațiilor publice
SAT	Sporirea atractivității turistice
SNDR	Strategia Națională de Dezvoltare Regională
UE	Uniunea Europeană
USAID	Agenția SUA pentru Dezvoltare Internațională

Sumar Executiv

Raportul privind implementarea POR Centru 2022-2024, aferent perioadei ianuarie–decembrie 2024, prezintă o analiză a progresului realizării Programului, evidențiind evoluția indicatorilor socio-economici la nivel de regiune și a principalelor rezultate obținute în urma măsurilor, planificate pentru implementarea proiectelor de dezvoltare regională. Eforturile au fost concentrate pe activități, menite să stimuleze potențialul Regiunii și să realizeze cele mai importante acțiuni, cu impact multiplu, asupra diverselor sectoare. Măsurile de intervenție vizează atât programele și fondurile naționale, precum și cele oferite de partenerii de dezvoltare.

Astfel, obiectivul general al POR Centru 2022-2024 este Sprijinirea creșterii competitivității și dezvoltării durabile a Regiunii de Dezvoltare Centru, ajustarea disparităților și creșterea calității vieții cetățenilor din Regiune.

Obiectivul general prevede un set de măsuri, care sprijină acțiunile în domenii cheie, contribuind la dezvoltarea regiunilor. Acestea sunt:

1. Creșterea competitivității și ocupării forței de muncă a RDC;
2. Sporirea coeziunii teritoriale și prevenirea excluziunii în RDC;
3. Îmbunătățirea mecanismelor și instrumentelor de coordonare și implementare a politicii de dezvoltare regională;

Documentul unic de program (DUP) 2022-2024, avizat de către Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale (ulterior CNCDDL, modificare, intrată în vigoare din 01.03.2022) la 03.12.2021 și aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 23 din 12.01.2022, include 22 proiecte de dezvoltare regională pentru Regiunea de Dezvoltare Centru, planificate de a fi implementate până la finele anului 2024.

Prin decizia CNCDDL nr. 03/24 din 29.01.2024, nr. 11/24 din 21.06.2024, nr. 23/24 din 13.09.2024 și nr. 25/24 din 16.12.2024 *cu privire la modificarea Planului anual de finanțare pentru anul 2024*, au fost aprobate spre finanțare **22 proiecte** investiționale, conform **Tabelului nr. 1 „Lista Proiectelor investiționale incluse în PAF-2024, cu finanțare din FNDRL”**. Totodată, conform Deciziilor CNCDDL, *ca urmare a rectificării bugetului de stat*, a fost aprobată redistribuirea, ajustarea contractelor, mijloacelor financiare ale Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală pentru anul 2024, după cum urmează:

Tabelul nr. 1 „Lista Proiectelor investiționale incluse în PAF-2024, cu finanțare din FNDRL”					
Nr. d/o	Denumirea proiectului	Domeniul de intervenție	Costul total al proiectului	Suma solicitată din FNDRL	Contribuția beneficiarului/partenerilor
1.	Dezvoltarea Grădinii Botanice ca destinație ecoturistică	SAT	1,499,999.00	1,499,999.00	0.00
2.	Consolidarea, conservarea și dezvoltarea infrastructurii turistice din cadrul Rezervației Cultural-naturale Orheiul Vechi	SAT	30,038,894.48	30,038,894.48	0.00
3.	Anenii Noi - Hub Național de turism sportiv	SAT	29,195,504.94	26,197,742.78	2,997,762.16
4.	Dezvoltarea unui sistem integrat de transport urban în municipiul Ungheni.	CMU	25,230,000.00	15,000,000.00	10,230,000.00
5.	Crearea unei zone de agrement pentru sporirea calității vieții locuitorilor din or. Ialoveni	RUDISP	11,879,473.22	7,899,537.24	3,979,935.98

6.	Scara memoriei – obiectiv turistic , calea de acces și spațiu public pentru socializarea și interacțiune comunitară.	RUDISP	7,267,928.96	6,541,136.07	726,792.89
7.	Revitalizarea albiei râului Ișnovăț redarea destinației pentru odihnă activă în sector.	RUDISP	18,098,695.46	12,668,825.90	5,429,869.56
8.	Reconstrucția capitală a Complexului Sportiv din or. Telenești	RUDISP	18,312,620.00	16,481,350.00	1,831,270.00
9.	Modernizarea Scurului de pe str. Biruinței or. Călărași	RUDISP	21,258,395.00	18,000,000.00	3,258,395.00
10.	Modernizarea infrastructurii rutiere municipale pentru revitalizarea economică sustenabilă.	RUDISP	16,356,278.64	14,149,024.00	2,207,254.64
11.	Reconstrucția bulevardului pietonal Mihai Eminescu și amenajarea parcului orașenesc riveran din or. Criuleni	RUDISP	24,794,136.53	19,999,813.19	4,794,323.34
12.	Revitalizarea și modernizarea complexului sportiv multifuncțional din orașul Șoldănești	RUDISP	19,426,280.00	17,484,252.00	1,942,028.00
13.	Valorificarea luncii râului Cogîlnic prin amenajarea zonelor de agrement și excluderea riscului de inundație	RUDISP	27,924,843.10	20,000,000.00	7,924,843.10
14.	Amenajarea spațiului public renovarea scării cu 424 trepte din or. Rezina	RUDISP	5,103,804.00	3,400,000.00	1,703,804.00
15.	Construcția apeductului magistral Sărata Răzești -Voinescu Mingir, raionul Hîncești	AAS	18,682,944.58	16,815,250.13	1,867,694.45
16.	Reabilitarea și extinderea apeductului magistral Zagarancea - Cornești	AAS	37,153,020.00	33,422,856.79	3,730,163.21
17.	Îmbunătățirea calității vieții populației rurale prin construcția apeductului de interconexiune a râului Prut - s. Măcărești cu apă potabilă a 13 localități din raioanele Nisporeni și Ungheni	AAS	65,174,606.31	58,475,272.78	6,699,333.53
18.	Construcția sistemelor de aprovizionare cu apă și sanitație a localităților din lunca râului Prut, raionul Hîncești, Etapa I	AAS	66,473,711.09	59,826,939.98	6,646,771.11
19.	Apeduct Prut - Nisporeni. Evacuarea apelor reziduale a or. Nisporeni (etapele II și III) și com.Vărzărești	AAS	52,030,388.17	46,494,993.28	5,535,394.89
20.	Îmbunătățirea nivelului de trai în localitățile raioanelor Călărași și Strășeni prin asigurarea accesului populației la sistemele centralizate de canalizare	AAS	35,867,733.71	30,472,808.00	5,394,925.71
21.	Îmbunătățirea infrastructurii de apă în Moldova Centrală	AAS	70,650,092.00	2,086,292.00	68,563,800.00
22.	Complexul de asigurare cu apă potabilă a satelor din r-ul Hîncești. Etapa I - localitățile din lunca râului Prut	AAS	34,748,375.24	34,748,375.24	0.00

Principalele rezultate obținute în realizarea politicii de DR în perioada ianuarie - decembrie 2024:

În domeniul implementării proiectelor de Sporire a atractivității turistice:

- 3 proiecte în proces de implementare;
- 1 atracție turistică construită;
- 2 atracții turistice renovate;
- 1 atracție turistică amenajată;
- 4 obiective turistice, incluse în circuit turistic

În domeniul implementării proiectelor de Conectivitate și mobilitate urbană

- 1 proiect în implementare;

În domeniul implementării proiectelor de Revitalizare urbană și dezvoltare a infrastructurii spațiilor publice:

- 10 proiecte în implementare;
- 923 metri liniari drum de acces asfaltat;
- 1 parcare amenajată;
- 1 teatru verde construit;
- 5 alei pietonale pavate;
- 2 blocuri sanitare construite;
- 1 teren de joacă construit;
- 1 lac din zona de agrement cu maluri consolidate;
- 2 podețe amenajate și instalate

În domeniul implementării proiectelor de aprovizionarea cu apă și sanitație:

- 8 proiecte în proces de implementare;
- 16,26 km rețele de canalizare construite;
- 64,45 km rețele de apeduct construite;
- 1 stație de pompare a apei potabile construite;
- 12 castele de apă construite;
- 5 rezervoare de apă construite;
- 2 stații de tratare construite;
- 1 stație de epurare construită

În domeniul implementării proiectelor de eficiență energetică a clădirilor publice:

- 1 proiect finalizat;
- 3 400,2 m² clădire renovată;
- 1 768 m² pereți exteriori izolați;
- 1 punct termic instalat;
- 31 sisteme fotovoltaice construite;
- 630 persoane beneficiare

Introducere

Programul Operațional Regional Centru 2022-2024 este principalul document de programare, la nivel regional¹, care asigură corespondența dintre Strategia Națională de Dezvoltare Regională (SNDR 2022-2028²) și intervențiile programate la nivel de regiune. Este elaborat ținând cont de prevederile legislației naționale în vigoare și anume: Legea nr. 438/ 2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova³ și, în particular, conform Metodologiei de elaborare, aprobare și implementare a Programelor Operaționale Regionale, aprobată de MIDR la data de 12.02.2021.

Documentul transpune la nivel regional obiectivele SNDR, specificând mijloacele de intervenție și prioritățile pe termen mediu în dependență de necesitățile de dezvoltare a fiecărei regiuni și a problemelor existente la nivel regional, fiind un instrument de eficientizare a utilizării potențialului regional.

POR Centru 2022-2024 s-a axat pe principiile utilizate în elaborarea documentului strategic regional precedent – SDRC 2016-2020:

- *Convergența* – compatibilizarea sistemului instituțional regional cu cele din UE.
- *Subsidiaritatea* – soluționarea problemelor la cel mai apropiat nivel decizional al acestora.
- *Continuitatea* – continuarea proceselor de dezvoltare regională inițiate, valorificarea experienței acumulate și aplicarea de noi paradigme ale dezvoltării.
- *Complementaritatea* - conceperea și realizarea de instrumente și mecanisme care să permită cumularea resurselor și realizarea, în acest fel, într-un mod mai bun, a obiectivului de reducere a disparităților regionale.
- *Parteneriatul* – cooperarea structurilor instituționale regionale, autorităților publice locale, sectorului public și privat în activitatea de planificare, implementare și monitorizare a măsurilor privind susținerea dezvoltării regionale.
- *Eficiența* – buna utilizare a resurselor naturale, umane, financiare și tehnologice în regiune.
- *Transparența* – claritate și corectitudine în procesele alocării, distribuirii și utilizării mijloacelor pentru realizarea strategiei, programelor și proiectelor de dezvoltare regională.

Scopul Programului Operațional Regional este de a asigura un cadru eficient de planificare, pentru a determina direcțiile și ritmul de dezvoltare, a eficientiza activitatea autorităților în gestionarea problemelor regionale, în utilizarea resurselor financiare, de a promova regiunea și de a atrage fonduri externe, pentru a implementa proiectele investiționale planificate.

La baza elaborării POR Centru a stat Noul Concept al dezvoltării regionale, accentul fiind pus pe competitivitate regională, pe utilizarea mai bună a potențialului celor mai importante zone urbane, cu impact asupra creșterii ocupării forței de muncă și stimularea dezvoltării economice.

Documentul pornește de la analiza situației existente și a tendințelor înregistrate la nivelul RDC pe parcursul ultimului deceniu, inclusiv: evoluția regiunii în context național, dezvoltarea centrelor urbane, dezvoltarea interacțiunii urban-rurale, analiza diferențelor de dezvoltare intra-regionale, oportunitățile de relansare a regiunii prin identificarea și dezvoltarea activităților economice de creare a valorii adăugate.

În baza acestor informații au fost stabilite obiectivele și măsurile de dezvoltare a regiunii în perioada 2022-2024.

¹ <http://www.adrcentru.md/pageview.php?l=ro&idc=540&id=4045&t=/Regiunea-de-Dezvoltare-Centru/Planificare-i-programare-regionala/Strategii-i-programe-regionale/Programul-Operational-Regional-Centru-2022-2024/>

² <http://www.adrcentru.md/pageview.php?l=ro&idc=541&t=/Regiunea-de-Dezvoltare-Centru/Planificare-i-programare-regionala/Strategii-i-programe-naționale&>

³ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=130212&lang=ro#

Obiectivele specifice ale POR Centru corespund obiectivelor specifice setate în SNDR 2022-2028, acestea reflectând **Obiectivul General** al SNDR, bazat pe Noul Concept al dezvoltării regionale. Astfel, la nivelul regiunii **obiectivul general** se prezintă astfel:

Sprijinirea creșterii competitivității și dezvoltări durabile a Regiunii de Dezvoltare Centru, ajustarea disparităților și creșterea calității vieții cetățenilor din Regiune.

Pentru realizarea acestui obiectiv au fost identificate trei domenii prioritare în baza cărora vor fi atinse următoarele obiective generale:

Obiectivul General 1:

**Creșterea competitivității și ocupării
forței de muncă a RDC**

Obiectivul General 2:

**Sporirea coeziunii teritoriale
și prevenirea excluziunii în RDC**

Obiectivul General 3:

**Îmbunătățirea mecanismelor și instrumentelor de
implementare a politicii de dezvoltare regională**

Realizarea obiectivelor menționate au drept scop atingerea următoarelor rezultate până la sfârșitul perioadei de implementare a POR 2022-2024:

- 1) POR Centru va contribui, prin intervențiile implementate la nivel de regiune, la creșterea PIB Regional cu cca 0,5 p.p. (până la nivelul de 15,2%);
- 2) Prin intermediul intervențiilor incluse în POR Centru este urmărită creșterea indicatorilor de ocupare și calitate a vieții în RDC, inclusiv:
  - ❖ Rata de ocupare a populației – încetinirea tendinței de scădere și creșterea cu cca 1,4 p.p. (până la 35%) a acestui indicator;
  - ❖ Dotarea locuințelor cu servicii publice de apeduct din surse sigure de apă – minim 28%;
  - ❖ Dotarea locuințelor cu servicii publice de canalizare – minim 13%;
  - ❖ Accesul populației la sisteme de colectare a deșeurilor – minim 20%;
- 3) Prevede intervenții sistemice, impactul final al cărora va consta în creșterea coeficientului de implementare a proiectelor din DUP, în comparație cu ciclul precedent (2016-2020) și creșterea coeficientului de valorificare a resurselor planificate de la cca 88% la cca 95%.

Orizontul de programare al Programului Operațional Regional este de 3 ani. Ca instrument de monitorizare și dovadă a implementării POR Centru, sunt elaborate Rapoarte privind progresul implementării POR, prin descrierea progreselor realizate în atingerea obiectivelor stabilite și, se prezintă semestrial și anual, către Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale. Acesta se

elaborează în conformitate cu Planul de acțiuni pentru implementarea programului și include principalele activități, proiecte și măsuri îndeplinite pe parcursul semestrului/anului.

Raportul se elaborează de către Agenția de Dezvoltare Regională Centru (ADR Centru), este coordonat cu autoritatea de elaborare a politicii de dezvoltare regională și se prezintă spre aprobare Consiliului Regional de Dezvoltare (CRD), acțiuni care includ toate intervențiile menite să atingă obiectivele de dezvoltare, stabilite la nivel de regiune. În același timp, proiectele selectate în baza Apelurilor de propuneri de proiecte, care sunt aprobate spre finanțare din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (FNDRL) și incluse în Documentul Unic de Program (DUP), cât și activitățile de capacitate și/sau sporire a conștientizării, implementate de către ADR Centru, sunt incluse în Planul Anual de Acțiuni al ADR Centru.

Prezentul raport vine cu o descriere generală asupra activităților care au fost realizate pe parcursul perioadei de raportare întru atingerea obiectivelor și asigurarea impactului menționat anterior. Acesta reflectă implicarea și contribuția cu care vine ADR Centru pentru îmbunătățirea situației din Regiunea de Dezvoltare Centru precum și impedimentele întâlnite în cale, bunele practici și lecțiile învățate.

În detaliu, activitățile realizate în perioada ianuarie–decembrie 2024, la nivel de fiecare obiectiv, sunt prezentate în cele ce urmează.

Realizările POR Centru la nivel de obiective generale și direcții prioritare:

OBIECTIV GENERAL 1: Creșterea competitivității și ocupării forței de muncă a Regiunii de Dezvoltare Centru

Obiectivul urmărește stimularea specializării inteligente în regiune prin concentrarea eforturilor/investițiilor de dezvoltare asupra unor domenii-cheie în care regiunea deține avantaje competitive axate pe performanțe economice demonstrate, resurse disponibile și forță de muncă calificată, inclusiv sprijinirea dezvoltării întreprinderilor în domeniile competitive la nivel regional. La fel, un element important al acestui obiectiv îl constituie facilitarea dezvoltării socio-economice a orașelor regiunii, ca centre importante de creștere a competitivității regionale.

DIRECȚIA PRIORITARĂ 1.1 Consolidarea rolului și funcțiilor orașelor în calitate de motoare de creștere a competitivității RDC

În vederea realizării acestei direcții prioritare, au fost implementate un set de acțiuni care sunt concentrate pe **măsuri de:**

- ***Dezvoltare a orașelor Ungheni și Orhei ca poli de creștere regională:***

Măsura respectivă are ca scop sprijinirea dezvoltării și transformării municipiilor Ungheni și Orhei în poli de creștere, stimulând astfel și dezvoltarea zonelor rurale din vecinătatea acestor municipii.

Implementarea acțiunilor pentru această măsură s-a realizat în baza Programului Național de dezvoltare a orașelor-poli de creștere în Republica Moldova pentru anii 2021-2027. ADR Centru s-a implicat în evaluarea progresului implementării Programului, evaluarea fiind inițiată de MIDR. Astfel, în iunie a.c. ADR Centru a asigurat completarea de către orașele-poli de creștere a unui chestionar de evaluare, precum și expedierea către MIDR a rapoartelor și notelor informative relevante evaluării progresului.

- ***Revitalizarea economică și socială a orașelor mici din RDC în calitate de catalizatori ai dezvoltării rurale:***

În perioada de raportare, ADR Centru a consultat și comentat draftul Ghidului pentru un apel

de revitalizare urbană elaborat de Solidarity Fund PL. Totodată, ADR Centru a examinat și avizat Programul de Revitalizare Urbană (PRU) al or. Telenești, fiindu-i expediate un șir de recomandări de îmbunătățire a documentului de revitalizare urbană. În perioada de raportare, ADR Centru a menținut o comunicare constantă cu orașele din RDC cu privire la starea curentă de actualizare și implementare a PRU-urilor elaborate.

- **„Scara memoriei – obiectiv turistic, calea de acces și spațiu public pentru socializarea și interacțiune comunitară”**

La data de 16.03.2024 a fost semnat Contractul de finanțare nr. 2 pentru proiectul C223002C. Ca urmare a semnării Contractului de Finanțare, aplicantului i-a fost expediată o scrisoare, prin care s-a solicitat remedierea mai multor obiecții în ceea ce privește calitatea proiectului tehnic.

La data de 26.03.2024 primăria Anenii-Noi a transferat 50% din suma contribuției declarate. Aplicantul a prezentat clarificările solicitate la documentația de proiect, a desemnat managerul de proiect și responsabilul în grupul de lucru de achiziții publice. În prezent, proiectul este sistat pe motivul neonorării obligațiunilor de către beneficiar în cadrul proiectului „Anenii Noi – Hub Național de Turism Sportiv”.

- **„Reabilitarea albiei râului Ișnovăț redarea destinației pentru odihnă activă în sector”**

La data de 16.03.2024 a fost semnat Contractul de finanțare nr. 3 pentru proiectul C223003C. Ca urmare a semnării Contractului de Finanțare către aplicant a fost transmisă o scrisoare prin care s-a solicitat remedierea mai multor obiecții la calitatea proiectului tehnic.

La data de 05.03.2024 primăria Ialoveni a transferat 50% din suma contribuției declarate.

La data de 29.07.2024 a fost semnat contractul de antrepriză cu SRL ”Nisprofcon” în sumă de 15142487,2 lei, tot la data de 29.07.2024 a fost semnat contractul de supraveghere tehnică SC ”Roadworks” SRL în sumă de 102211,79 lei. Data de începere a lucrărilor este considerată data de 09.08.2024, cu un termen de execuție de 12 luni. În perioada de raportare au fost executate lucrările de execuție a drumului, inclusiv asfaltarea acestuia.

La data de 06.12.2024 antreprenorul a venit cu o solicitare de sistare a lucrărilor pe motivul condițiilor meteo nefavorabile. Astfel data de sistare a lucrărilor este considerată data de 09.12.2024.

- **„Reconstrucția capitală a Complexului Sportiv din or. Telenești”**

La data de 19.03.2024 a fost semnat Contractul de finanțare nr. 10 pentru proiectul C223004C. Ca urmare a semnării Contractului de Finanțare către aplicant a fost transmisă o scrisoare prin care s-a solicitat remedierea mai multor obiecții în ceea ce privește calitatea proiectului tehnic. Au fost desemnați managerul de proiect și persoana responsabilă în grupul de lucru.

La data de 18.06.2024 primăria Telenești a prezentat modificările solicitate la documentația de proiect. A fost transferat 50% din contribuția proprie și anume 915 635 lei.

La data de 22.11.2024 a fost semnat contractul de antrepriză cu SRL 5AQ INVEST în valoare de 15 913 708,82 lei.

Data începerii lucrărilor de construcție este considerată data de 09.12.2024, autorizația de construire a fost eliberată la data de 10.12.2024. În prezent se execută lucrări de demontare a structurilor existente deteriorate.

- **„Modernizarea Scuarului de pe str. Biruinței or. Călărași”**

La data de 16.03.2024 a fost semnat Contractul de finanțare a proiectului. În acest sens a fost elaborat caietul de sarcini și inițiată procedura de achiziție publică.

La data 19.09.2024 au fost începute lucrările de amenajare a scuarului. Au fost executate

lucrări de demolare a construcțiilor existente. Se execută lucrări de sistematizare pe verticală a aleilor și terenurilor de agrement care urmează a fi construite.

- **„Reconstrucția bulevardului pietonal Mihai Eminescu și amenajarea parcului orășenesc riveran din or. Criuleni”**

La data de 16.03.2024 a fost semnat Contractul de finanțare a proiectului. În acest sens a fost elaborat caietul de sarcini și inițiată procedura de achiziție publică.

La data de 12.08.2024 au fost începute lucrările de amenajare a bulevardului Mihai Eminescu. Au fost realizate lucrările de pavare ale bulevardului și lucrări de terasament ale trotuarelor din zona parcului.

- **„Revitalizarea și modernizarea complexului sportiv multifuncțional din orașul Șoldănești”**

La data de 16.03.2024 a fost semnat Contractul de finanțare a proiectului. A fost elaborat caietul de sarcini urmează inițierea procedurii de achiziție publică.

La data de 30.10.2024 au început lucrările de construcție ale stadionului. Se lucrează la edificarea blocului administrativ. Se execută lucrări de construcție montaj a ciclului zero.

- **„Amenajarea spațiului public renovarea scării cu 424 trepte din or. Rezina”**

La data de 16.03.2024 a fost semnat Contractul de finanțare a proiectului. A fost elaborat caietul de sarcini și inițiată procedura de achiziții publice.

La data de 29.07.2024 au fost începute lucrările de construcție și reconstrucție a treptelor. Au fost finalizate lucrările de betonare a pereților de sprijin. Se execută lucrări de pavare a treptelor.

- **„Modernizarea infrastructurii rutiere municipale pentru revitalizarea economică sustenabilă”**

La data de 16.03.2024 a fost semnat Contractul de finanțare a proiectului. A fost elaborat caietul de sarcini și inițiată procedura de achiziții publice.

S-a convocat grupul de lucru pentru atribuirea contractului. După expirarea perioadei de contestare, s-a decis ca, semnarea contractului cu Antreprenorul să aibă loc la data de 18.07.2024, valoarea contractului conform ofertei este de 13.589.042,85 lei.

Totodată, respectând prevederile legale ce țin de achizițiile serviciilor de supraveghere tehnică, a fost desemnată câștigătoare, oferta „Convencon” SRL. Astfel, la data de 18.07.2024 a fost semnat contractul cu supraveghetorul tehnic, în sumă de 168.309,60 lei.

Lucrările la proiect au fost executate în conformitate cu graficul prestabilit. Se raportează săptămânal de către responsabilul tehnic volumul și tipul lucrărilor executate, cu respectarea prevederilor și normativelor în vigoare.

În această perioadă au fost organizate mai multe ședințe de lucru cu vizite în teren și monitorizarea lucrărilor. Au fost organizate grupuri de lucru. Au fost analizate soluțiile tehnice propuse de autorii documentației de proiect, în ceea ce privește:

- detalii tehnice și cantitative;
  - rigole și cascări pentru evacuarea apelor pluviale;
  - accese rutiere și pietonale;
  - reparații pod și trotuar.
- **„Valorificarea luncii râului Cogîlnic prin amenajarea zonelor de agrement și excluderea riscurilor de inundație”**

La data de 16.02.2024 a fost semnat Contractul de finanțare nr. 9 a proiectului. A fost elaborat

caietul de sarcini și inițiată procedura de achiziții publice. Către Primăria mun.Hîncești a fost expediată o solicitare cu privire la remedierea și clarificarea unor aspecte ce țin de proiectul tehnic. Totodată, a fost solicitat transferul a 50% din contribuția APL.

La data de 20.03.2024 a fost transferată pe contul ADR Centru suma de 3 962 421,50 lei, de către Primăria mun. Hîncești.

Oferta câștigătoare a fost acceptată pentru S.R.L. „DSI Construct Grup”. Astfel, la data de 01.07.2024 a avut loc semnarea Contractului de Antrepriză Nr. 3/6 privind achiziția prin Licitație deschisă, în sumă de 21 083.604,62 lei, (inclusiv TVA).

La data de 23.07.2024 a fost atribuit contractul de prestări servicii pentru supravegherea tehnică. Astfel, oferta câștigătoare a fost atribuită către „Taumaturg” SRL în sumă de 251 600,00 lei (ceea ce constituie 0,8% din suma Contractului de Antrepriză).

În perioada de referință, au fost efectuate lucrări de curățare a albiei râului Cogâlnic, lucrări de terasament la drumul de acces și la parcare nr. 1, inclusiv montarea bordurilor.

DIRECȚIA PRIORITARĂ 1.2: Îmbunătățirea mediului antreprenorial în RDC

Antreprenoriatul reprezintă unul dintre cei mai importanți factori în dezvoltarea cu succes a economiei. Sectorul IMM conferă dinamismul necesar dezvoltării economice a regiunii și joacă un rol important în creșterea nivelului de ocupare a forței de muncă și a veniturilor populației. În RDC sînt înregistrate 10 973 de întreprinderi (2023), dintre care 10 918 (99,5%) IMM-uri. Raportat la totalul pe țară, ponderea întreprinderilor din RDC este de 17,2%, constituie cea mai mare pondere printre regiunile de dezvoltare, după Regiunea de Dezvoltare Chișinău. Dinamica pentru perioada 2021-2023 este una pozitivă, numărul întreprinderilor sporind cu 8,06% (885 întreprinderi noi).

O prioritate de bază pentru regiune constituie îmbunătățirea culturii antreprenoriale în vederea creșterii abilităților persoanelor de a materializa și dezvolta ideile de afaceri. În acest sens, intervențiile pentru măsura respectivă vor fi concentrate pe două direcții de bază: dezvoltarea antreprenoriului și sporirea atractivității turistice în regiune.

În domeniul dezvoltării mediului antreprenorial, în DUP 2022-2024 pentru RDC nu se regăsește nici un proiect.

Sporirea atractivității turistice:

- 1) Crearea, reabilitarea și extinderea infrastructurii de agrement;
- 2) Reabilitarea și modernizarea drumurilor de acces și a infrastructurii aferente către obiectivele turistice de importanță regională și națională;
- 3) Amenajarea, restaurarea și dotarea cu infrastructură a obiectivelor de patrimoniu cultural construit de importanță națională și locală, care dispun de potențial turistic;
- 4) Dezvoltarea infrastructurii turistice a obiectivelor de patrimoniu cultural și a instituțiilor culturale și includerea acestora în circuitul turistic național și internațional;
- 5) Dezvoltarea competențelor în domeniul turismului.

În perioadă de referință, ADR Centru a asigurat implementarea a 3 proiecte regionale din domeniul atractivității turistice. În detaliu, activitățile realizate în perioada ianuarie–decembrie 2024, la nivel de fiecare proiect, sunt prezentate după cum urmează:

- **„Anenii Noi – Hub Național de Turism Sportiv”**

Odată cu inițierea lucrărilor de construcție în cadrul proiectului au fost identificate neconcordanțe între proiectul tehnic și situația reală de pe șantier. În acest context au fost organizate un șir de ședințe pentru a identifica cele mai optime soluții tehnice. Astfel, beneficiarul și-a asumat

angajamentul să prezinte modificările proiectului tehnic pentru construcția pistei BMX și amenajarea zonei pietonale. Ca urmare a neonorării angajamentelor asumate de către beneficiar, ADR Centru din data 17.06.2024 a sistat executarea lucrărilor de construcție. Lucrările de construcție au fost sistate și pe parcursul semestrului II al anului 2024.

- **„Dezvoltarea Grădinii Botanice ca destinație eco-turistică”**

În rezultatul neonorării angajamentelor asumate de către antreprenor în cadrul contractului pentru serviciile de proiectare, a fost depusă sesizare către Procuratura Generală a Republicii Moldova și Centrul Național Anticorupție. Urmare a acestei sesizări, Agenția de Dezvoltare Regională Centru a fost notificată că, în cadrul examinării nu au fost stabilite circumstanțe ce necesită intervenția Centrului Anticorupție, însă, aspectele expuse în conținutul adresării, constituie o încălcare a obligațiilor contractuale, care, conform contractului, urmează a fi examinate în instanță de judecată competentă. Ansamblul aspectelor, expuse în speță, remarcă un caracter juridic civil.

Ca urmare a fuzionării Instituției Publice Grădina Botanică Națională (Institut) „Alexandru Ciubotaru”, cu Instituția Publică Universitatea de Stat din Moldova (persoană juridică absorbantă), succesor de drepturi asupra acesteia și beneficiar final al proiectului a devenit Universitatea de Stat din Moldova. În acest sens, a fost semnat un Acord adițional la contractul de finanțare, cu modificarea beneficiarului.

- **„Consolidarea, conservarea și dezvoltarea infrastructurii turistice din cadrul Rezervației Cultural-Naturale „Orheiul Vechi””**

În procesul de executare a lucrărilor de construcție din cadrul proiectului, în semestrul I 2024, au fost finalizate lucrările de amenajare a căilor de acces către biserica rupestră de pe teritoriul rezervației. Au fost finalizate lucrările de construcție montaj și finisare interioară a Centrului multifuncțional, montarea utilajului de ventilare. La inițierea lucrărilor de conservare a obiectivului Baia Tătărească, în procesul de decapare a stratului fertil a fost depistat un drum medieval, care conferă valoare sitului arheologic. În acest context, au fost solicitate resurse financiare suplimentare pentru a executa aceste lucrări. La valul de apărare, au fost executate lucrări de finisare interioară și montare a sistemului de ventilare.

Lucrările de construcție, din cadrul proiectului, au fost finalizate în semestrul II al anului 2024. La data 18.12.2024 a avut loc recepția la terminarea lucrărilor.

DIRECȚIA PRIORITARĂ 1.3: Identificarea și promovarea specializării inteligente în RDC

Specializarea inteligentă măsoară dacă, în termeni relativi, o industrie (activitate economică) este mai importantă pentru economia regională în raport cu standardul pentru economia națională. RD Centru are o serie de domenii și subdomenii economice, care contribuie esențial la PIB-ul regional și care au un potențial major de valorificare, conform unui studiu realizat în 2017 (H. Hollanders, „Mapping of economic, innovative and scientific potential in the Republic of Moldova”).

În perioada de raportare, ADR Centru a elaborat studiul privind specializarea inteligentă a RD Centru. Ulterior, în cadrul ședinței de constituire a CRD Centru, studiul a fost avizat și, respectiv, publicat pe pagina oficială a Agenției.

DIRECȚIA PRIORITARĂ 1.4: Cooperarea regională și transfrontalieră

Cooperarea la nivel transfrontalier și regional reprezintă o prioritate asumată a Republicii Moldova, stipulată în capitolul 20 al Acordului de Asociere RM-UE și un aspect important de pe Nouă Agendă de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană 2021-2027.

În vederea realizării angajamentelor asumate, precum și a asigurării unui proces de dezvoltare, compatibil cu politicile europene, sunt utilizate mecanismele prevăzute în ariile prioritare ale Strategiei Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării și participarea la programele de cooperare transfrontalieră și transnațională actuale, printre care: Programul Operațional Comun România–Republica Moldova 2014-2020, Programul Operațional Comun „Bazinul Mării Negre” 2014-2020, Programul co-finanțat de Uniunea Europeană - Interreg Europe 2021-2027, Programul Transnațional Dunărea 2014-2020, precum și la programele din noul cadru de programare: Programul Interreg NEXT România–Republica Moldova 2021-2027, Programul Interreg NEXT Bazinul Mării Negre 2021-2027, Programul Transnațional Danube Region Programme (Programul pentru Regiunea Dunării) 2021-2027, aprobate în noiembrie 2022.

În acest sens acțiunile au fost orientate spre:

- 1) Participare în cadrul Comitetului Comun de Monitorizare (CCM) a Programului Operațional Comun România–Republica Moldova 2014-2020. Agenția participă în cadrul Comitetului în calitate de membru cu drepturi depline/de vot;
- 2) Participare în cadrul Comitetului Comun de Monitorizare (CCM) a Programului Interreg NEXT România–Republica Moldova 2021-2027. Urmare a aprobării Programului pe data de 30 noiembrie 2022 de Comisia Europeană, în ianuarie curent a fost inițiată procedura de constituire a Comitetului, în cadrul căruia Agenția participă cu drepturi depline/de vot. În perioada de referință a fost desfășurată 1 ședință, consultat un document. Subiectele principale au vizat constituirea comitetului; consultarea și aprobarea Regulilor de procedură; consultarea și transmiterea comentariilor cu privire la principalele caracteristici ale apelului de propuneri de proiecte; expunerea în ceea ce privește finanțarea proiectelor mari de infrastructură; procesul de evaluare și selecție a viitoarelor propuneri de proiecte; alocări financiare per priorități și obiective specifice; consultarea proiectului ghidului aplicantului și anexelor acestuia; consultarea documentelor privind sistemul de management și control. De asemenea, membrii comitetului au participat la 1 eveniment al programului;
- 3) Participare în cadrul Grupului național de lucru pentru coordonarea implementării Programelor de cooperare transfrontalieră și transnațională. În perioada de referință, Agenția a fost informată cu privire la procesul de implementare a celor 3 Programe transfrontaliere/transnaționale: POC România–Republica Moldova 2014-2020, Programul Operațional Comun „Bazinul Mării Negre” 2014-2020, Programul transnațional Dunărea 2014-2020, precum și programele din noul cadru de programare: Programul Interreg NEXT România–Republica Moldova 2021-2027, Programul Interreg NEXT Bazinul Mării Negre 2021-2027, Programul Transnațional Danube Region Programme (Programul pentru Regiunea Dunării) 2021-2027; Programul co-finanțat de Uniunea Europeană - Interreg Europe 2021-2027, evenimentele organizate în cadrul Programelor (forumuri, sesiuni de informare/instruire etc);
- 4) Participarea ADR Centru, în calitate de partener, la Programul de cooperare transfrontalieră – Programul Interreg NEXT România–Republica Moldova 2021-2027, care a fost anunțat în decembrie. ADR Centru a stabilit 2 parteneriate și, efectiv, identificate și dezvoltate ideile de proiect. Agenția, în calitate de partener, s-a angajat în completarea a 2 cereri de finanțare:
  - împreună cu Rezervația Cultural-naturală Orheiul Vechi și Muzeul „Vasile Pârvan” Bârlad, România, intitulat „Două țări - o singură istorie”. Prioritatea 1. Comunitățile Verzi - 1.2. Îmbunătățirea protecției și conservării naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, și reducerea tuturor formelor de poluare.

- împreună cu Primăria Ialoveni, R. Moldova și Primăria Pașcani, România, intitulat „Revitalizarea zonelor verzi urbane prin protecția și conservarea biodiversității”. Prioritatea 2. Dezvoltarea Socială peste granițe- 2.3. Consolidarea rolului culturii și al turismului durabil în dezvoltarea economică, incluziunea socială și inovarea socială.

OBIECTIV GENERAL 2: Sporirea coeziunii teritoriale și prevenirea excluziunii în RDC

Elementul cheie al acestui obiectiv îl constituie creșterea coeziunii teritoriale și diminuarea disparităților intra-regionale prin dezvoltarea echilibrată a zonelor urbane și rurale. Accentul va fi pus pe sprijinirea și asigurarea accesului populației la servicii publice calitative prin dezvoltarea și extinderea infrastructurii de alimentare cu apă, epurarea apelor uzate, pe promovarea ocupării și sprijinirea mobilității forței de muncă, sporirea eficienței energetice.

Abordarea acestor probleme ar contribui la îmbunătățirea calității vieții din spațiul rural și reducerea disparităților de dezvoltare economică și socială vis-a-vis de mediul urban, ceea ce va conduce la asigurarea unei dezvoltări regionale echilibrate în Regiune de Dezvoltare Centru.

DIRECȚIA PRIORITARĂ 2.1: Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare de bază la nivelul RDC

Efortul investițional, pentru extinderea și îmbunătățirea infrastructurii de apă și canalizare, s-a realizat prin implementarea a 8 proiecte cu impact regional, din sursele FNDRL, în domeniul AAS (*Tabelul nr. 2 „Lista Proiectelor investiționale, cu finanțare din FNDRL, în domeniul AAS”*) prin măsura de:

Sprijinire a dezvoltării infrastructurii edilitare de bază (aprovizionarea cu apă, canalizare și tratarea apelor uzate, managementul deșeurilor) prin promovarea regionalizării și cooperării intercomunitare (intervenții pentru arii cu impact de minimum 20 mii locuitori):

<i>Tabelul nr. 2 „Lista Proiectelor investiționale, cu finanțare din FNDRL, în domeniul AAS”</i>						
Nr. d/o	Denumirea proiectului	Cost total (MDL)	Cost proiect din surse FNDRL (MDL)	Contribuția APL (MDL)	Alocat 2024	Necesar pentru finalizare
1.	Construcția apeductului magistral Sărata Răzești - Voinescu Mingir, raionul Hîncești	18 682 944,58	16 815 250,13	1 867 694,45	12 536 072,40	131 423,86
2.	Reabilitarea și extinderea apeductului magistral Zagarancea - Cornești	37 153 020,00	33 422 856,79	3 730 163,21	0,00	27 846 066,42
3.	Îmbunătățirea calității vieții populației rurale prin construcția apeductului de interconexiune a râului Prut - s. Măcărești cu apă potabilă a 13 localități din raioanele	65 174 606,31	58 475 272,78	6 699 333,53	28 608 449,01	0.00

	Nisporeni și Ungheni					
4.	Construcția sistemelor de aprovizionare cu apă și sanitație a localităților din lunca râului Prut, raionul Hîncești, Etapa I	66 473 711,09	59 826 939,98	6 646 771,11	13 297 781,53	20 490 215,56
5.	Apeduct Prut - Nisporeni. Evacuarea apelor reziduale a or. Nisporeni (etapele II și III) și com. Vărzărești	52 030 388,17	46 494 993,28	5 535 394,89	19 341 807,89	3 944 905,91
6.	Îmbunătățirea nivelului de trai în localitățile raioanelor Călărași și Strășeni prin asigurarea accesului populației la sistemele centralizate de canalizare	35 867 733,71	30 472 808,00	5 394 925,71	15 567 318,33	0.00
7.	Îmbunătățirea infrastructurii de apă în Moldova Centrală	70 650 092,00	70 650 092,00	0,00	2 950 000,00	65 150 092,00
8.	Complexul de asigurare cu apă potabilă a satelor din r-ul Hîncești. Etapa I - localitățile din lunca râului Prut	34 748 375,24	34 748 375,24	0,00	0,00	34 248 375,24

• **„Reabilitarea și extinderea apeductului magistral Zagarancea - Cornești”**

După rezilierea contractului de antrepriză, beneficiarul a efectuat modificări, în cadrul proiectului tehnic și a actualizat devizul de cheltuieli. Ca urmare a acestor ajustări, a crescut valoarea proiectului.

Odată cu finalizarea actualizării proiectului tehnic și a devizului de cheltuieli, a fost demarată procedura de licitație pentru executarea lucrărilor. După deschiderea ofertelor primite, urmează etapa de evaluare a acestora și selectarea operatorului economic pentru semnarea contractului.

• **„Îmbunătățirea calității vieții populației rurale prin construcția apeductului de interconexiune a râului Prut - s. Măcărești cu apă potabilă a 13 localități din raioanele Nisporeni și Ungheni”**

Contractul de antrepriză nr. 24/6 a fost semnat la data 01.09.2022, lucrările de construcție au fost inițiate la data 15.09.2022. Lucrările de construcție decurg conform graficului de execuție a lucrărilor. Au fost executate următoarele lucrări:

- Construcția apeductului magistral, cu conectarea la punctul de traversare „Măcărești” a r. Prut – 29, 8 km;
- Construcția rețelilor interioare în localitățile Boldurești și Chilișoaia – 19,3 km;
- Construcția a 4 stații de pompare, 10 castele și 6 rezervoare de apă.

- **„Construcția sistemelor de aprovizionare cu apă și sanitație a localităților din lunca râului Prut, raionul Hîncești, Etapa I”**

La data de 02.04.2024 a avut loc o ședință comună cu toți actorii implicați în proiect. În cadrul ședinței, s-a decis accelerarea execuției lucrărilor și contrasemnarea actelor de constatare, referitoare la volumele de lucrări excluse și incluse.

În vederea definitivării actelor de constatare și monitorizării lucrărilor de construcție, la data de 06.06.2024, a fost efectuată o vizită la șantierul din s. Leușeni și s. Cățeleni. Către primăria Leușeni a fost expediată o scrisoare, prin care i-a fost solicitat să accelereze obținerea de autorizație de amplasare în perimetrul drumului, act ce se obține de la ASD. La data de 26.07.2024, a fost semnat acordul adițional nr. 11/16 la contractul nr. 11/6 din 27.07.2022, privind ajustarea la rata inflației.

La data de 22.08.2024, primăria com. Leușeni a obținut Prescripțiile Tehnice de amplasare a construcției în zona de protecție a drumului. Urmează completarea documentației de proiect și eliberarea autorizației.

La data de 16.09.2024, a fost semnat acordul adițional nr. 11/20, referitor la micșorarea valorii contractului, în urma actelor de constatare pentru cele 8 localități beneficiare.

- **„Apeduct Prut - Nisporeni. Evacuarea apelor reziduale a or. Nisporeni (etapele II și III) și com. Vărzărești”**

Contractul de antrepriză nr. 20/6 a fost semnat la data 12.07.2022, lucrările de construcție au fost inițiate la data 25.07.2022. Lucrările de construcție decurg conform graficului de execuție a lucrărilor. La moment au fost executate următoarele lucrări:

- Construcția rețelelor de canalizare - 41,655 km, dintre care, în anul 2024 au fost realizate - 16,265 km;
- Termenii stabiliți în contract cu privire la îndeplinirea volumelor de lucrări efectuate sunt respectate;
- Valorificarea bugetară pentru anul de gestiune reprezintă - 19 341 807,89 lei.
- Au fost obținute noi soluții tehnice din partea APL, varianta Modificare nr. 3. Soluțiile tehnice oferite de proiectant și Antreprenor urmează a fi analizate.

- **„Îmbunătățirea nivelului de trai în localitățile raioanelor Călărași și Strășeni prin asigurarea accesului populației la sistemele centralizate de canalizare”**

În cadrul proiectului au fost finalizate lucrările de extindere a stației de epurare din or. Călărași și au fost finalizate lucrările de construcție montaj a stației. La data 30.12.2024 a avut loc Recepția la terminarea lucrărilor.

- **„Construcția apeductului magistral Sărata Răzești -Voinescu Mingir”**

În cadrul proiectului, a avut loc procedura repetată de Achiziții Publice. Deschiderea ofertelor a avut loc la data de 13 decembrie 2022. A urmat evaluarea ofertelor, au fost depuse contestații din partea ofertanților, au fost solicitate scrisori de clarificare, au avut loc ședințe ale grupului de lucru pentru Achiziții Publice și ședințe cu Agenția Națională pentru Soluționarea contestațiilor (ANSC). La data de 05.09.2023 a avut loc semnarea contractului de antrepriză cu compania Polimer Gaz Construcții. Începerea lucrărilor de construcție este considerată data de 18 septembrie 2023. În perioada de raportare au fost executate lucrări de pozare a țevii cu diametrul 140, începând cu punctul

de conectare s. Sărata-Răzeși și lucrări de pozare a țevii cu diametrul 110 – pe intervalul s. Voinescu – s. Mingir - 2,752 km; au fost executate lucrări de construcție și amenajare a stațiilor de pompare.

- **„Îmbunătățirea infrastructurii de apă în Moldova Centrală”**

În semestrul I 2024 a continuat implementarea serviciilor de proiectare în cadrul proiectului: **„Îmbunătățirea infrastructurii de apă în Moldova Centrală”**. În cadrul proiectului au fost realizate următoarele activități majore:

- Au fost finalizate și verificate proiectele tehnice pentru localitățile Sireți și Seliște Nouă;
- Procedura de achiziții publice pentru contractarea lucrărilor de construcție a apeductului magistral a continuat cu realizarea procedurii de evaluare a celor 3 oferte depuse și elaborarea raportului de evaluare ce a fost ajustat și coordonat cu reprezentanții KfW;
- Finalizarea procedurii de înregistrare și expediere a propunerilor de expropriere;
- Completarea registrului electronic al propunerilor de expropriere;
- Completarea registrului electronic de înregistrare a cererilor privind recepționarea despăgubirii;
- Finalizarea și aprobarea Business planurilor pentru operatorii de apă din Strășeni și Călărași;
- Organizarea și desfășurarea ședințelor comitetului de supraveghere - 17 aprilie 2024;
- Semnarea acordului adițional de cooperare - 17 aprilie 2024;
- Asigurarea procesului de semnarea precontractelor dintre viitorii proprietari ai infrastructurii de apă construită în proiect și operatorii de apă din Chișinău, Strășeni și Călărași;
- Elaborarea Raportului cu privire la statutul angajamentelor obligatorii stipulate în acordul separat de implementare a proiectului și solicitarea lipsei de obiecții din partea KfW;
- A fost actualizat planul de acțiuni privind procesul de evaluare și despăgubire a persoanelor afectate;
- Se lucrează la elaborarea manualelor operaționale pentru cei doi operatori regionali;
- Desfășurarea ședințelor de lucru în cadrul proiectului.

În semestrul II 2024 a continuat implementarea proiectului: **„Îmbunătățirea infrastructurii de apă în Moldova Centrală”**. În cadrul proiectului au fost realizate următoarele activități majore:

- Semnarea acordurilor suplimentare de finanțare Faza 3 în valoare de 15 000 000 Euro;
- Aprobarea raportului de evaluare a ofertelor pentru construcția apeductului magistral;
- Organizarea și desfășurarea ședinței comitetului de supraveghere - 19 septembrie 2024;
- Semnarea contractului de antrepriză pentru construcția apeductului magistral - 30 septembrie 2024;
- Organizarea, participarea și raportarea în cadrul ședințelor de lucru UIP- KfW, UIP-CES;
- Finalizarea și recepționarea proiectelor tehnice pentru localitățile Sireți și Seliște Nouă;
- Soluționarea disputei cu privire la costurile suplimentare înaintate de compania de proiectare;
- Finalizarea documentației de achiziții Faza 2;

- Inițierea etapei de mobilizare a lucrărilor de construcție a apeductului magistral;
- Solicitarea și recepționarea autorizațiilor de construire (Chișinău, Strășeni, Călărași, Vatra și Ghidighici);
- Lansarea procedurii de achiziții Faza 2 - contractarea serviciilor de proiectare și proceduri de achiziții lucrări pentru localitățile: Sireți, Seliște Nouă, Bucovăț, Rasvet, Tuzara, Făgureni, Sipoteni, orașul Strășeni și orașul Călărași;
- Definitivarea și aprobarea planurilor de acțiuni privind instituirea operatorilor regionali funcționali S.A. Apă Canal Strășeni și S.A. Apă Canal Călărași;
- Contractarea serviciilor privind crearea paginilor web a operatorilor S.A. Apă Canal Strășeni și S.A. Apă Canal Călărași;
- Organizarea și desfășurarea ședinței Comitetului de supraveghere - 19 decembrie 2024;
- Instruirea membrilor UIP și a operatorilor S.A. „Apă Canal Strășeni” și S.A. „Apă Canal Călărași” cu privire la:

I. „Change Management”

II. „Fondul de dezvoltare, redevența și modul de înregistrare”

- Asigurarea și participarea în cadrul ședințelor regulate de lucru cu reprezentanții KfW, consultantul în implementare și experții contractați în cadrul măsurilor complementare de suport;
- Analiza și coordonarea rapoarte lunare de progres prezentate de consultanți;
- Clarificarea procedurii de evaluare a masei lemnoase de către Moldsilva.

Apel pe listă în domeniul AAS

În noiembrie 2023, în contextul Apelului pe listă, inițiat de MIDR, în domeniul AAS, de către SPCR și SME au fost elaborate și depuse la MIDR 10 Note Conceptuale pentru finanțare din FNDRL. Notele Conceptuale au fost evaluate de către o comisie ministerială și au fost promovate în etapa a 2-a a concursului.

Astfel, la etapa de depunere a dosarelor Cererilor de finanțare, au fost completate 2 dosare complete pentru satele Ulmu și Răzeni.

Prin Decizia CNCDDL nr. 9/24 din 21.06.2024, cu privire la retragerea unor proiecte din Documentul Unic de Program pentru anii 2022-2024 (la Hotărârea de Guvern nr. 23/2022), au fost retrase din finanțare **8 proiecte** investiționale, aprobate spre finanțare prin Decizia CNCDDL nr. 1/24 din 29.01.2024, cu privire la totalurile Concursului (apel pe listă) de proiecte de dezvoltare regională pe domeniul „Aprovizionare cu apă și sanitație” și avizarea listei proiectelor pentru includerea în Documentul Unic de Program conform **Tabelului nr. 3 „Lista Proiectelor investiționale, retrase din finanțare în 2024”**:

„Lista Proiectelor investiționale, retrase din finanțare în 2024” Tabelul nr. 3				
Nr. d/o	Denumirea proiectului	Domeniul de intervenție	Localizarea proiectului	Durata de implementare
1.	Sistem de apeduct de grup pentru ameliorarea situației din 8 localități din raionul Ungheni	AAS	r-nul Ungheni: s. Teșcureni, s. Rădenii Vechi, s. Bumbăta,	24 luni

2.	Construcția rețelelor de alimentare cu apă și canalizare a stației de epurare a apelor uzate, lichidarea prin tamponare a sondei arteziene existente și forarea unei sonde arteziene noi s. Hîrtopul Mare, r-l Criuleni.	AAS	r-nul Criuleni, s. Hîrtopul Mare	24 luni
3.	Construcția sistemului de canalizare și stației de epurare din s. Peresecina	AAS	s. Peresecina	24 luni
4.	Aprovizionarea cu apă a satului Vărzăreștii Noi, Călărași	AAS	s. Vărzăreștii Noi, r-nul Criuleni	24 luni
5.	Construcția rețelelor de canalizare și stației de epurare din Răzeni, raionul Ialoveni	AAS	r-nul Ialoveni, com. Răzeni	24 luni
6.	Construcția sistemului de aprovizionare cu apă potabilă și canalizare, fântână arteziană (sau Alimentarea cu apă potabilă a populației s. Lăpușna și sistem de canalizare)	AAS	r-nul Hîncești, s. Lăpușna	18 luni
7.	Apeduct magistral de la punctul de racordare din or. Ialoveni spre s. Sociteni, s. Dănceni, s. Suruceni, s. Nimoreni, s. Malcoci	AAS	or. Ialoveni, s. Sociteni, s. Dănceni, s. Suruceni, s. Nimoreni, s. Malcoci	24 luni
8.	Rețele de apeduct pentru aprovizionarea cu apă în satul Ulmu	AAS	r-nul Ialoveni, s. Ulmu	18 luni

DIRECȚIA PRIORITARĂ 2.3: Sprijinirea procesului de adaptare a RDC la schimbările climatice, prevenirea riscurilor și reziliența în fața dezastrelor

Măsura pune accent pe sprijinirea eficienței energetice și extinderea utilizării energiei din surse regenerabile în infrastructuri publice, inclusiv în clădiri publice. Prin promovarea investițiilor în eficiența energetică se urmărește reducerea consumului de energie în clădirile publice și confortul termic al acestora. Prin urmare, creșterea performanței energetice a clădirilor duce la importante economii de energie și reducerea gazelor cu efect de seră, fapt ce contribuie, în mare măsură, la dezvoltarea unei regiuni cu aspect ecologic mai bun și mai prietenos cu mediul.

Sporirea nivelului de conștientizare și de promovare a beneficiilor utilizării surselor de energie regenerabile a fost realizată prin următoarele măsuri:

- 1) Îmbunătățirea eficienței energetice și creșterea ponderii energiei regenerabile, pentru reducerea emisiilor de CO₂

În scopul realizării domeniului de eficiență energetică, ADR Centru a finalizat 1 proiect din sursele UE în orașul Șoldănești (*Tabelul nr. 4 „Lista Proiectelor investiționale, cu finanțare din UE, în domeniul EE”*):

Tabelul nr. 4 „Lista Proiectelor investiționale, cu finanțare din UE, în domeniul EE”					
Nr. d/o	Denumirea proiectului	Cost total conform contractelor semnate (MDL)	Sursa de finanțare	Contribuția APL (MDL)	Valorificat total (MDL)
1.	Sporirea eficienței energetice a Liceului Teoretic „Alexei Mateevici” din orașul Șoldănești	58 061 676,71	UE	1 300 000,00	58 061 676,71

În cadrul proiectului „Sporirea eficienței energetice a Liceului Teoretic „Alexei Mateevici” din orașul Șoldănești”, au fost finalizate toate lucrările de construcție, iar proiectul a fost transmis la balanța CR Șoldănești.

OBIECTIV GENERAL 3: Îmbunătățirea mecanismelor și instrumentelor de implementare a politicii de dezvoltare regională

Scopul obiectivului este de a eficientiza procesul de implementare a politicii de dezvoltare regională, prin *crearea, îmbunătățirea și ajustarea* mecanismelor și a unui cadru instituțional corelat cu realitățile și necesitățile regionale, care să sprijine atingerea obiectivelor regionale de dezvoltare.

În acest sens acțiunile au fost orientate spre:

- Sprijinirea îmbunătățirii mecanismului de finanțare a proiectelor în domeniul DR;
- Îmbunătățirea instrumentelor de monitorizare și evaluare a politicii și proiectelor de DR;
- Consolidarea capacităților tuturor actorilor regionali în domeniile aferente politicii de DR.

Este de menționat, că realizarea acestui obiectiv necesită consolidarea tuturor actorilor instituționali implicați în procesul dezvoltării regionale, astfel încât să fie asigurată o abordare unică și integrată de planificare, coordonare și evaluare a investițiilor publice sectoriale direcționate spre dezvoltarea regiunilor. Acest fapt presupune o comunicare și o colaborare eficientă între ministere pentru conjugarea eforturilor comune necesare implementării proiectelor de dezvoltare regională. Este vorba de o politică de dezvoltare regională cu o abordare intersectorială care să contribuie la dezvoltarea obiectivelor din alte strategii.

DIRECȚIA PRIORITARĂ 3.1: Eficientizarea operațională a procesului de implementare a politicii de dezvoltare regională

Această direcție este realizată prin implementarea măsurilor:

Facilitarea de către ADR Centru a procesului de mobilizare de finanțări adiționale (inclusiv cofinanțării) și consolidarea parteneriatelor cu partenerii de dezvoltare;

Pe parcursul perioadei de referință a fost elaborat documentul de monitorizare a surselor de finanțare externă – calendarul concursurilor de propuneri de proiecte, acesta a fost completat periodic cu apelurile relevante domeniilor politicii de dezvoltare regională. În total au fost incluse în calendar 11 surse de finanțare, anunțate de:

- Programe de cooperare transfrontalieră (1 apel) - Programul Interreg NEXT România – Republica Moldova 2021 – 2027

- Programe de cooperare transnaționale (2 apeluri) - SI Baltic Sea Neighbourhood Programme, Black Sea Basin (Interreg VI-B) NEXT Black Sea Basin;
- UE (1 apel) - Interreg CENTRAL EUROPE, Support for Civil Society in the Republic of Moldova;
- Programe transnaționale în Asistența Oficială de Dezvoltare (4 apeluri) - SlovakAid, RoAid;
- USAID Moldova, Proiectul Competitivitate și Reziliență Rurală în Moldova (1 apel) - Programul de granturi Moldova Turistică;
- Programul co-finanțat de Uniunea Europeană - Interreg Europe 2021-2027 (1 apel);
- Solidarity Fund PL în Moldova (1 apel) - Fondul de Sinergie pentru dezvoltarea urbană.

Despre oportunitățile de finanțare relevante domeniilor prioritare au fost informați, în timp util, membrii CRD Centru și alți actori regionali. La fel, li s-a oferit tot suportul consultativ și metodologic întru buna înțelegere a obiectivelor, condițiilor de participare și finanțare, precum și completare a cererii de finanțare.

Suplimentar, a fost identificat 1 partener instituțional - Pomerania Development Agency (Agencja Rozwoju Pomorza) din Polonia, precum și au fost stabilite acțiunile comune, acestea se bazează în primul rând pe participarea în parteneriat la concursuri de propuneri de proiecte, având în vedere interese comune de cooperare.

Activitatea Agenției a fost axată și pe consolidarea relațiilor de colaborare cu partenerii de dezvoltare existenți, activi pe teritoriul R. Moldova. Astfel, în perioada de raportare s-au desfășurat ședințele de lucru și schimb de experiență cu Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru, România Solidarity Fund PL în Moldova, Ambasada Slovaciei din Chișinău, Ambasada Poloniei din Chișinău. În cadrul întâlnirilor au fost discutate realizările, proiectele comune, inițiativele noi și oportunități de colaborare, transferul de cunoștințe și bunelor practici.

Consolidarea mecanismelor de monitorizare și evaluare a proiectelor de dezvoltare regională

Procesul de raportare cu privire la implementarea proiectelor și a programelor de dezvoltare regională s-a desfășurat în conformitate cu prevederile Instrucțiunii privind monitorizarea și evaluarea proiectelor de dezvoltare regională.

Rezultatele monitorizării implementării POR sunt integrate în Rapoartele de progres, care sunt elaborate de către ADR Centru în conformitate cu prevederile Manualului Operațional privind modul de utilizare a mijloacelor FNDRL, fiind o parte componentă a sistemului general de monitorizare și evaluare al SNDR.

În perioada de referință, ADR Centru a realizat mai multe vizite de monitorizare a proiectelor de dezvoltare regională, inițiate conform DUP 2022-2024, dar și a celor trecătoare din DUP 2017-2020. Totodată, au fost realizate vizite de monitorizare post implementare. Tot în această perioadă, a fost asigurată monitorizarea post implementare a 14 proiecte finalizate, conform Planurilor actualizate de asigurare a durabilității, anexate la Cererea de finanțare a fiecărui proiect și prevederilor capitolului VII din Contractul de finanțare.

Au fost monitorizate și analizate, cu exactitate, dimensiunile esențiale ale durabilității (instituțională, tehnică, financiară, integrată), au fost colectați indicatorii de produs și rezultat conform rapoartelor beneficiarilor finali. Rezultatele cumulative atinse, impactul asupra comunității și grupului țintă atins au fost reflectate în rapoarte trimestriale, procese verbale, note informative.

Evaluarea impactului proiectelor de dezvoltare regională

Evaluarea impactului este realizată în scopul aprecierii eficienței, eficacității, impactului, durabilității și relevanței proiectului, sau a programului, în contextul atingerii obiectivelor stabilite. Scopul principal este de a însuși anumite lecții din concluziile făcute și de a le utiliza, pe viitor, în procesul de luare a deciziilor/ programare.

În sprijinul acestei activități, derulate de către ADR Centru, a fost aceeași Instrucțiune de monitorizare și evaluare a proiectelor de DR. În perioada de referință, au fost realizate vizite de evaluare ex-post a două proiecte din domeniul drumuri regionale și locale și aprovizionarea cu apă și sanitație. În procesul de evaluare, au fost analizate rezultatele reale ale proiectelor și, în mod special, impactul acestora. Constatările și recomandările principale au fost integrate în rapoartele finale de evaluare. Acestea urmează a suplini numărul rapoartelor de impact, plasate pe pagina web a Agenției.

DIRECȚIA PRIORITARĂ 3.2: Consolidarea mecanismului de finanțare a proiectelor de dezvoltare regională

3.2.1. Cartografierea anuală a proiectelor implementate în RDC cu suportul partenerilor de dezvoltare

În perioada de raportare, ADR Centru a inițiat colectarea, din raioanele RDC, a informației cu privire la proiectele cu finanțare non-FNDRL, aflate în curs de implementare, sau finalizate în perioada 2022-2024, pe domenii de intervenție relevante dezvoltării regionale. Informația a fost colectată, cu ulterioara introducere a datelor în sistemul de cartografiere QGIS.

3.2.2. Identificarea oportunităților de finanțare și asigurarea sinergiilor cu celelalte fonduri de dezvoltare naționale și internaționale

În perioada de raportare, ADR Centru a fost implicată, plenar, în elaborarea a 7 cereri de finanțare, pentru finalizarea proiectelor din domeniul AAS, care, anterior, au fost finanțate din sursele FEN. Ulterior, proiectele au fost transmise Ministerului Mediului al Republicii Moldova, spre revizuire și finanțare.

Totodată, în perioada de referință, Agenția de Dezvoltare Regională Centru a participat activ la avizarea proiectelor de dezvoltare regională și locală, la solicitarea ONDRL. Per total, au fost studiate, analizate și verificate 310 proiecte de dezvoltare locală, pentru care au fost elaborate și transmise 310 avize.

DIRECȚIA PRIORITARĂ 3.3: Dezvoltarea de capacități ale APL-ilor din regiune în domenii relevante politicii de dezvoltare regională

3.3.1. Organizarea activităților de instruire a APL în contextul Apelurilor competitive (anuale și multianuale)

În temeiul Deciziei nr. 7/24 din 21 iunie 2024 a Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale, a fost lansat, de către Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, noul Apel de Propuneri de Proiecte. În perioada iunie-iulie, au fost desfășurate 7 sesiuni de informare privind modul de aplicare la Apelul competitiv de selectare a proiectelor cu finanțare din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală, la care au fost prezenți cca 400 participanți.

Agenția a informat reprezentanții APL de nivelul I și II cu privire la etapele apelului competitiv, condițiile de eligibilitate, măsurile de finanțare, limitele de alocări, modalitatea de depunere, dar și alte detalii specifice acestui apel.

3.3.2. Facilitarea organizărilor instruirilor pentru APL în domenii aferente politicii de

dezvoltare regională

În temeiul Deciziei nr. 7/24 din 21 iunie 2024 a Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale, a fost lansat, de către Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regional, noul **Apel de Propuneri de Proiecte**.

Scopul Concursului: stimularea inițiativelor care contribuie cel mai eficient la implementarea politicii de dezvoltare regională, prin următoarele măsuri:

1) Creșterea competitivității și ocupării forței de muncă în regiunile de dezvoltare:

- a) Valorificarea infrastructurilor de afaceri;
  - Valorificarea infrastructurii de afaceri și dezvoltarea capacităților: parcuri industriale, zone economice libere, incubatoare de afaceri, platforme industriale multifuncționale.;
- b) Sporirea atractivității turistice;
  - crearea, reabilitarea și extinderea infrastructurii de agrement;
  - reabilitarea/modernizarea infrastructurii rutiere (a drumurilor de acces și a infrastructurii aferente drumurilor) către obiectivele turistice de importanță regională;
  - amenajarea obiectivelor turistice naturale și antropice de utilitate publică, precum și crearea/modernizarea infrastructurilor conexe de utilitate publică;
  - restaurarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, precum și crearea/modernizarea infrastructurilor conexe.

2) Dezvoltare urbană și revitalizare economică și socială a orașelor:

- a) Revitalizare urbană și dezvoltarea infrastructurii spațiilor publice;
  - amenajarea zonelor de agrement/parcuri/alei/spații publice;
  - amenajarea stațiilor/parcărilor
  - reconstruirea complexului sportiv multifuncțional, clădiri publice
  - reprofilarea și dezvoltarea unor centre de servicii, afaceri, cultură, comunicare/media, educație
  - reabilitarea și asigurarea calității locuirii în cartierele constituite
  - valorificarea, conservarea și protejarea fondului construit valoros și a peisajului cultural ca factor al dezvoltării și al identității teritoriale.

3) Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare regionale:

- a) Aprovizionare cu apă și sanitație;
  - construcția sistemelor de canalizare (inclusiv elemente separate ale acestora) și apeducte magistrale (cu surse de ape de suprafață și rețele interne), pentru conectarea localităților la apeductele magistrale;

La Apelul de Propuneri de Proiecte din Regiunea Centru au fost înregistrate 82 Note Conceptuale, care au fost supuse evaluării administrative, în vederea promovării în Etapa II a concursului de proiecte. În perioada ce urmează, APL-urile vor fi înștiințate referitor la rezultatele Concursului.

Dosarele complete a cererilor de finanțare urmează a fi depuse în termen de 90 de zile calendaristice, de la data publicării oficiale a listelor Notelor Conceptuale, selectate de către comisia de evaluare tehnică și administrativă.

Tot în perioada de raportare, au fost oferite 4 consultări pentru primăriile orașelor Anenii Noi, Telenești, Ungheni, Orhei, în vederea actualizării **Programelor de Revitalizare Urbană**.

Provocări și riscuri

În anul 2024, implementarea politicii de dezvoltare regională în RDC s-a confruntat cu o serie de provocări semnificative, care au afectat atât eficiența, cât și sustenabilitatea unor activități.

- Una dintre cele mai mari provocări a fost contextul economic fragil, caracterizat de resurse financiare limitate și dependența de finanțare externă. Acest lucru a dus la întârzieri în derularea proiectelor și la compromiterea calității rezultatelor finale în cazul unor proiecte. Se atestă în continuare discrepanța între necesități și surse de finanțare. Totodată, lipsa finanțării suficiente și consecvente, duce la tergiversarea implementării proiectelor. Aceasta constituie un motiv de extindere a termenelor de execuție, cât și a majorării valorii contractelor în contextul ajustării anuale a contractelor de antrepriză, fiind necesară planificarea repetată, revizuirea și rectificarea bugetelor;
- Asigurarea continuității și durabilității proiectelor de dezvoltare regională este o provocare continuă. Alocarea insuficientă de resurse financiare, atât din partea autorităților publice locale (APL), cât și din partea cetățenilor din localitățile respective, în vederea asigurării contribuției de finanțare și întreținere a proiectelor, sau achitarea tarifelor pentru utilități publice, pentru servicii descentralizate, constituie o barieră semnificativă în atingerea obiectivelor propuse pe termen lung. Acest lucru duce la o risipă de resurse (materiale, financiare și umane), fără a se obține rezultate tangibile sau cuantificabile.

Lecții învățate și bune practici

În anul 2024, implementarea activităților de dezvoltare regională au adus cu sine o serie de lecții valoroase, care pot ghida practici viitoare mai eficiente și mai sustenabile. Iată câteva dintre cele mai importante lecții învățate:

1. Activitățile au necesitat o abordare flexibilă pentru a face față schimbărilor neașteptate. Multe proiecte au subestimat riscurile potențiale, cum ar fi cele financiare, de mediu sau politice. Este esențial să fie incluse mecanisme de ajustare în planificarea proiectelor, permițând adaptarea la circumstanțele în schimbare, să fie efectuate analize detaliate a riscurilor și să se dezvolte planuri de intervenție;
2. Multe proiecte au întâmpinat dificultăți din cauza unor obiective nerealiste și a unor termene limită prea ambițioase. Planificarea trebuie să fie bazată pe date reale și să ia în considerare resursele disponibile, inclusiv timpul, bugetul și personalul.
3. Lipsa transparenței și a comunicării eficiente între părțile interesate a dus la neînțelegeri și întârzieri. Este crucial să se stabilească canale de comunicare deschise și transparente între toți actorii implicați, inclusiv comunitatea locală.
4. Proiectele care au implicat comunitatea locală în procesul de decizie și implementare au avut un impact mai mare și au fost mai bine acceptate. Este important să se includă comunitatea în toate etapele proiectului, de la planificare la evaluare.
5. Unele proiecte au eșuat în a asigura sustenabilitatea pe termen lung, ducând la dependență de finanțare continuă. Proiectele trebuie să includă strategii clare pentru sustenabilitate, inclusiv formarea de capacități locale și identificarea surselor de finanțare durabile.

Aceste lecții subliniază importanța unei abordări multilaterale în implementarea activităților, care să ia în considerare nu doar obiectivele imediate, ci și impactul pe termen lung și sustenabilitatea.

Concluzii

Scopul Programului Operațional Regional este de a asigura un cadru eficient de planificare pentru a determina direcțiile și ritmul de dezvoltare, a eficientiza activitatea autorităților în gestionarea problemelor regionale, în utilizarea resurselor financiare, de a promova regiunea și de a atrage fonduri externe, pentru a implementa proiectele investiționale planificate.

În DUP 2022-2024, pentru RDC, sunt incluse 22 proiecte, cu un cost total de 1 392 806 802,27 MDL, pentru a căror implementare este solicitată suma de 515 868 695,62 MDL din mijloacele FNDRL, cu contribuția financiară a beneficiarilor (APL) în sumă de 145 464 361,57 MDL și cofinanțarea externă în sumă de 500 000 000,00 MDL.

Conform Deciziei CNCDDL nr. 25/24 din 16.12.2024 cu privire la aprobarea Planului anual de finanțare din surse FNDRL pentru anul 2024, pentru implementarea programelor și proiectelor DUP 2022-2024, Regiunii de Dezvoltare Centru i-au fost alocate mijloace financiare, în sumă de 124 401 078,37 MDL.

Totodată, în perioada de referință, au fost valorificate 247,00 milioane lei, din fondurile planificate din sursele Fondului Național de Dezvoltare Regională și Locală, APL, UE, KfW și FR.

Implementarea proiectelor regionale a fost posibilă datorită unei finanțări complexe. Din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (FNDRL) au fost alocate 124 de milioane de lei, la care s-au adăugat 23 de milioane de lei din contribuțiile beneficiarilor. În plus, au fost mobilizate fonduri externe substanțiale: 79,6 milioane de lei de la Banca Germană de Dezvoltare KfW, peste 13,8 milioane de lei din partea Uniunii Europene, prin intermediul Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), și 7,3 milioane de lei din Fondul Rutier.

În pofida tuturor constrângerilor și a factorilor de ordin social și economic și anume: tergiversarea implementării proiectelor, menținerea prețurilor ridicate la materialele de construcție, calitatea slabă a documentației tehnice cu omisiuni, necorelări, erori, a procedurilor repetate de achiziții publice care au generat abateri de la planul de achiziții, Agenția are în implementare cel mai mare număr de proiecte și cel mai înalt grad de valorificare.

Analiza, per ansamblu, a tendințelor de evoluție socio-economică a regiunii demonstrează o creștere lentă, dar stabilă, a valorilor principalilor indicatori la măsurile: îmbunătățirea serviciilor de alimentare de apă (64,45 km rețele de apeduct construite) și canalizare (16,26 km rețele de canalizare construite), creșterea eficienței energetice a clădirilor și serviciilor publice (3 400,2 m² clădire renovată; 1 768 m² pereți exteriori izolați; 1 punct termic instalat; 31 sisteme fotovoltaice instalate), dezvoltarea potențialului turistic al regiunii (1 atracție turistică construită; 2 atracții turistice renovate; 1 atracție turistică amenajată; 4 obiective turistice, incluse în circuit turistic) și a infrastructurii de sprijin a afacerilor. Calitatea și disponibilitatea redusă a datelor statistice este o constrângere pentru procesul de monitorizare și evaluare eficientă a proiectelor de dezvoltare regională.

Agențiile mizează în continuare pe susținerea din partea reprezentanților instituției fondatoare în privința consolidării parteneriatelor și atragerea investițiilor, întru implementarea cu succes a politicii de dezvoltare regională.

Director ADR Centru

I. Pînzari

Ion PÎNZARI

ELABORAT:

Natalia GARPAN, șef Secție administrativă, ADR Centru

N. Garp

Oleg SECRIERU, șef Secție management integrat al proiectelor, ADR Centru

O. Secrieru

Ludmila NICHITA, specialist Secția planificare și cooperare regională, ADR Centru

L. Nichita

Alina BUJOR-LUCA, șef Secție monitorizare și evaluare, ADR Centru

A. Bujor-Luca

COORDONAT:

Denis LUNGUL,

Șef Direcție Politici și programe integrate
de dezvoltare regională și locală, MIDR

Denis Lungul

MONITORIZAREA MIJLOACELOR FINANCIARE IN ANUL 2024																				
Nr Codul proiectului Denumirea proiectului			Surse si marimea mijloacelor financiare aprobate pe durata implementarii proiectului				Mijloace financiare contractate				Cheltuieli efectuate									Sold la sfirsitul perioadei de raportare din marimea finantarii aprobate pentru gestiune
			FNDRL		total	APL	KFW	total	inclusiv in anul de gestiune	Total pe durata de derulare a proiectului	total	FNDRL	APL	KFW	total	FNDRL	APL	KFW		
1	2	3	4+5+6+8	5	6	7	8	9	10	11	12+13+14+15	13	14	15	16+17+18+19	17	18	19	20+6-17	
Proiecte DUP 2022 - 2024																				
Măsură 1.3 Sporirea atractivității turistice																				
Domeniu de intervenție: Dezvoltarea economică și socială a orașelor																				
1	C113005L	Dezvoltarea Grădini Botanice ca destinație ecoturistică	1.499.999,00	1.499.999,00	0,00	0,00	0,00	1.499.999,00	0,00	1.499.999,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2	C113001L	Consolidarea, conservarea și dezvoltarea infrastructurii turistice din cadrul Rezervației Culturale - Naturale Ochești Vechi	30.036.884,48	13.176.134,34	0,00	0,00	0,00	29.588.659,68	2.025.322,82	29.588.659,68	29.588.659,68	0,00	0,00	0,00	12.162.041,74	12.162.041,74	0,00	0,00	1.014.092,60	
3	C113009C	Arenă Noe - Club Național de turism sportiv	25.195.504,94	25.197.742,78	3.633.972,16	2.867.762,16	0,00	64.740,40	16.627.132,32	18.459.450,83	16.627.132,32	1.833.318,51	0,00	0,00	3.633.572,16	3.633.572,16	0,00	0,00	0,00	
Total măsura 1.3 Sporirea atractivității turistice			60.724.389,42	57.726.636,26	16.809.706,90	2.867.762,16	0,00	90.239.874,97	2.676.954,22	46.881.739,49	47.225.067,91	46.191.739,49	1.833.318,51	0,00	15.795.613,90	15.795.613,90	0,00	0,00	1.014.092,60	
Măsură 2.1 Conectivitate și Mobilitate Urbană																				
Domeniu de intervenție: Dezvoltarea economică și socială a orașelor																				
4	C221005L	Dezvoltarea unui sistem integrat de transport urban în municipiul Ungureni	25.230.000,00	15.000.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Total măsura 2.1 Conectivitate și Mobilitate Urbană			25.230.000,00	15.000.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Măsură 2.3 Revitalizarea urbană și dezvoltarea infrastructurii publice																				
Domeniu de intervenție: Dezvoltarea economică și socială a orașelor																				
5	C223008	Creșterea unei zone de agrement pentru sporișii caltați veșii	11.879.473,22	7.699.537,24	2.599.276,84	0,00	11.879.473,22	222.304,52	11.877.489,54	15.844.688,99	11.877.489,54	3.873.199,45	0,00	0,00	5.508.285,96	2.595.276,84	2.913.008,72	0,00	0,00	
6	C223002C	Scara memoriei obiectiv turistic, calea de acces și spațiu public pentru socializarea și interacțiune comunitară	7.767.626,96	6.541.136,07	0,00	0,00	7.767.626,96	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
7	C223003C	Revitalizarea albiei râului în vederea destinației pentru odihnă activă în sector	18.068.695,46	12.666.825,90	1.000.000,00	0,00	15.244.695,98	15.244.695,98	3.646.363,04	1.000.000,00	2.646.363,04	0,00	0,00	0,00	3.646.363,04	1.000.000,00	2.646.363,04	0,00	0,00	
8	C223004C	Reconstrucția caplașă a Complexului Sportiv din or. Telemeș	18.317.620,00	16.481.390,00	0,00	0,00	16.999.435,02	16.999.435,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
9	C223006C	Modernizarea Scurului de pe str. Știrbei or. Căllărași	21.258.395,00	19.000.000,00	303.503,51	0,00	16.999.080,72	16.999.080,72	303.503,51	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	303.503,51	0,00	0,00	0,00	0,00	
10	C223007C	Modernizarea infrastructurii rutiere municipale pentru revitalizarea economiei locale	16.895.278,64	14.149.024,00	8.044.095,24	0,00	13.757.352,45	9.845.719,93	8.044.095,23	0,00	9.845.719,93	8.044.095,23	1.901.645,70	0,00	9.845.719,93	8.044.095,23	1.901.645,70	0,00	0,01	
11	C223008C	Reconstrucția bulevardului pietonal Mihai Eminescu și amenajarea parcului ortensec învecin cu or. Căllărași	24.784.136,53	19.699.813,19	1.500.000,00	0,00	16.730.382,10	2.896.735,53	1.500.000,00	0,00	2.896.735,53	1.500.000,00	1.396.735,53	0,00	2.896.735,53	1.500.000,00	1.396.735,53	0,00	0,00	
12	C223011C	Revitalizarea și modernizarea complexului sportiv multifuncțional din orașul Sîrbănești	19.420.260,00	17.484.252,00	0,00	0,00	16.743.852,81	593.893,72	0,00	0,00	593.893,72	0,00	0,00	0,00	593.893,72	0,00	593.893,72	0,00	0,00	
13	C223012C	Valorificarea lacului Răușor prin amenajarea zonelor de agrement și excluderea riscului de inundație	27.624.843,10	20.000.000,00	1.347.097,12	0,00	21.335.204,62	21.335.204,62	1.347.097,12	0,00	1.347.097,12	0,00	0,00	0,00	1.347.097,12	0,00	0,00	0,00	0,00	
14	C223014C	Amenajarea spațiului public învecin cu 424 trape din or. Rădăuți	5.033.864,00	3.400.000,00	500.000,00	0,00	4.038.115,79	4.038.115,79	377.693,03	590.000,00	377.693,03	0,00	0,00	0,00	377.693,03	500.000,00	237.693,03	0,00	0,00	
Total măsura 2.3 Revitalizarea urbană și dezvoltarea infrastructurii publice			170.422.664,91	138.623.938,40	15.269.942,71	0,00	134.302.869,12	122.726.426,12	31.343.844,42	35.316.693,87	24.967.155,40	10.449.590,47	0,00	24.973.296,44	15.269.942,71	19.699.347,74	0,00	0,01	0,00	
Măsură 3.1 Aproximare și dezvoltare urbană																				
Domeniu de intervenție: Infrastructura și dezvoltarea economică și socială a orașelor																				
15	C331017C	Construcția spectacolului magistral Sălașul Rădăuți-Vărnicești	18.082.844,58	16.915.250,13	12.536.072,40	0,00	18.681.481,57	146.025,52	18.082.221,96	16.082.599,96	1.999.712,41	0,00	0,00	0,00	13.617.158,49	12.536.072,40	1.081.086,09	0,00	0,00	
16	C331004C	Reabilitarea și modernizarea sistemului magistral de alimentare cu apă caldă	37.153.020,00	33.432.899,79	0,00	0,00	1.614.935,21	0,00	1.614.935,21	1.614.935,21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
17	C331009C	Imbunătățirea calității vieții populației rurale prin construcția și modernizarea sistemului de alimentare cu apă caldă în localitatea Rădăuți	65.174.690,31	58.475.272,78	28.908.449,01	0,00	64.974.996,93	1.104.351,96	64.388.971,24	58.041.342,92	6.347.628,32	0,00	0,00	0,00	31.697.666,62	28.418.037,30	3.279.629,32	0,00	190.411,71	
18	C331003C	Construcția sistemelor de aprovizionare cu apă și salinitate a localităților din zona râului Prut, zona orașului Hîrcești. Etapa I	68.473.711,09	59.826.939,96	13.297.781,53	0,00	66.379.775,94	1.460.479,66	44.354.429,94	39.253.182,43	5.102.247,51	0,00	0,00	0,00	15.983.054,10	13.297.781,53	2.685.272,57	0,00	0,00	
19	C331011C	Apeduct Prut - Nispori, Evacuarea apelor reziduale a or. Nispori (etapa II și III) și com. Vărzărești	52.030.388,17	48.484.993,28	19.341.407,69	0,00	52.000.619,68	1.129.651,47	46.876.745,42	42.529.489,74	4.347.255,68	0,00	0,00	0,00	22.159.805,18	19.341.407,69	2.817.397,49	0,00	0,00	
20	C331027C	Imbunătățirea nivelului de trai în localitățile raionului Căllărași și Sîrbănești prin asigurarea accesului populației la sisteme centralizate de salinitate	36.005.275,79	30.472.850,00	15.367.318,33	0,00	35.877.555,15	802.872,70	35.833.112,46	30.409.944,74	5.423.206,24	0,00	0,00	0,00	18.980.729,17	15.367.318,33	3.613.410,84	0,00	866,00	
21	KFW	Imbunătățirea infrastructurii de apă în Moldova Centrală	861.000.000,00	61.000.000,00	0,00	0,00	800.000.000,00	917.402.164,40	449.275.533,40	107.626.738,57	6.739.322,01	0,00	0,00	0,00	109.687.415,96	74.312.446,77	2.006.266,53	0,00	43.733,47	
Total măsura 3.1 Aproximare și dezvoltare urbană și salinitate			1.136.119.546,94	396.506.120,96	29.911.429,46	0,00	1.061.541.997,52	1.460.479,66	917.402.164,40	449.275.533,40	107.626.738,57	6.739.322,01	0,00	109.687.415,96	74.312.446,77	2.006.266,53	0,00	43.733,47	235.011,18	
Total proiecte DUP 2022-2024			1.392.806.802,27	515.868.695,62	124.401.078,37	0,00	1.269.351.106,65	800.000.000,00	946.933.299,67	578.351.304,67	396.612.367,64	400.918.006,60	265.027.578,00	35.203.912,64	100.687.415,96	217.486.413,17	123.151.974,58	22.028.058,85	1.249.103,79	

Director ADR
Centru

Imprimat

Scrie

Unu Scrie

Scrie

Consiliul Sef

Natalia Carpan

AVIZAT:

Agencia de Dezvoltare Regională Centru
Director Ion PÎNZARI *I. Pinzari*

Raport privind dezvoltarea capacităților specialiștilor ADR Centru, membrilor CRD Centru și reprezentanților APL din Regiunea de Dezvoltare Centru în perioada ianuarie-decembrie, 2024						
Semestrul II		Participanți (Nr.)				
Nr.	Forma de instruire	Data	ADR	MIDR	GIZ/ KfW	Alți actori
Sesiuni de instruire organizate/ traininguri						
1	Sesiune de instruire privind implementarea eficientă a noilor Programe de cooperare teritorială Interreg	29.02.2024	1	-	-	-
2	Sesiune de instruire GL22 Screeningul explicativ și cel bilateral	26.04.2024	1	-	-	-
3	Ședința de informare privind noul apel Interreg Europe (online)	01.05.2024	1	-	0	-
4	Participarea la cursul de instruire cu privire la utilizarea sistemului e-Management, „e-Administrare, Documentelor,Controlul executării Documentelor”sistem complex și eficient în gestionarea documentelor, sistemului de management.	28.05.2024	24	0	0	0
5	Sesiune de instruire privind funcționarea sistemului informațional digital cu accent pe elaborarea notei conceptuale pentru Apelul competitiv de selectare a proiectelor cu finanțare din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală.	09.07.2024	5	2	0	-
6	Participarea la instruirea „Managementul Schimbării” în cadrul proiectului KfW	20-21.11.2024	3			
7	Participarea la instruire „Fondul de dezvoltare, redevența și modul de înregistrare”	21.11.2024	1	-	-	-
8	Sesiune de instruire - Prezentarea programului de cooperare URBACT IV	28.11.2024	1			
Conferințe, forumuri organizate						
1	Conferința finală a Programului Operațional Comun România-Republica Moldova	14.03.2024	3			
2	Sesiune de informare „Introducerea Programului EU LIFE și a celor 4 subprograme”	27.03.2024	1			
3	Summitul Internațional al Primarilor, ediția 5	11.04.2024	1			
4	Sesiune de instruire privind apelul II de proiecte din cadrul Programului Interreg Bazinul Mării Negre 2021-2027	23.05.2024	1	0	0	-
5	Moldova Tourism Forum „Turismul și pacea”	27.09.2024	1			
6	Forumul Regional "Agenda de Transformare și Integrare" - FRATI	27.09.2024	1			
7	Conferința „Dezvoltarea Regională prin Specializarea Inteligentă”	14.11.2024	1			